

КОМИСИЈА ЗА РАЧУНОВОДСТВО И РЕВИЗИЈУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ИСПИТ ЗА СТИЦАЊЕ ПРОФЕСИОНАЛНОГ ЗВАЊА
ОВЛАШЋЕНИ РЕВИЗОР
(ИСПИТНИ ТЕРМИН: МАЈ 2024. ГОДИНЕ)

ПРЕДМЕТ 10:
НАПРЕДНО УПРАВЉАЧКО РАЧУНОВОДСТВО

I - ЕСЕЈИ

**1. Есеј број 1 - О РАЧУНОВОДСТВЕНОЈ ПОДРШЦИ ОСТВАРЕЊУ ЛИДЕРСТВА
У КВАЛИТЕТУ УЧИНАКА**

Смјернице за одговор:

Навести и образложити уобичајену подјелу трошкова квалитета, уз навођење најмање три примјера за сваку врсту; образложити разлику и графички приказати традиционални и савремени приступ трошковима квалитета; објаснити правило „1-10-100“ према којем се дефинише различит значај трошкова квалитета; навести најмање четири начина мјерења трошкова и ефеката побољшања квалитета, образложити важност показатеља броја грешака (дефеката) на милион могућности и смисао употребе стандардне девијације за неведени показатељ; образложити значај спознаје трошкова квалитета по њиховим врстама, те образложити појам и употребну вриједност контролних дијаграма, Парето дијаграма и дијаграма узрочно – посљедичне везе у идентификовању и елиминисању проблема у вези са квалитетом.

Одговор:

**Есеј број 2: Стратегија, биланс резултата (BSC), стратегијска анализа
профитабилности и њена улогу у Трошковном рачуноводству**

- a) Објасните стратегију, елементе за формулисање стратегије, наведите и образложите основне стратегије, те улогу биланса постигнућа у провођењу стратегије предузећа, њене елементе и имплементацију. (5 бодова)**
- b) Унапређење квалитета и реинжињеринг као мјере за смањење трошкова и повезивање BSC-а и стратегије предузећа. (5 бодова)**
- c) Предности и опасности (замке) кориштења биланса резултата (BSC) и мјерење евалуације стратегије. (5 бодова)**
- d) Појам downsizing и неискориштених капацитети, као и трошкова повезаних с истим. (5 бодова)**

ОДГОВОРИ:

II - ЗАДАЦИ

Задатак број 1

Предузеће производи два различита производа: „А“ и „Б“. Због мањих вриједности добитка за производ „А“ у односу на производ „Б“ менаџмент разматра напуштање производње производа „А“ и концентрацију ресурса на производњу само производа „Б“. Одлука је сложена због високих профита које је производ „А“ обезбјеђивало у прошлости. Наиме, до смањења профита по основу производње и продаје производа „А“ је дошло након што је почела производња и продаја производа „Б“. Прије коначне одлуке менаџмент тражи детаљну анализирају трошкова продаје обје врсте производа.

Продаја 80.000 комада производа „А“ обавља се посредством 5 дистрибутера, док се продаја 40.000 комада производа „Б“ обавља посредством 15 дистрибутера. Укупни трошкови дистрибуције за предузеће износе 2.520.000 н.ј. На основу постојећег система обрачуна трошкова предузеће трошкове продаје распоређује на носиоце трошкова посредством броја продатих производа као базе за алокацију.

Такође, идентификоване су три активности и трошкови повезани с тим активностима:

- активност промоције и маркетинга узрокује трошкове од 15.000 н.ј. по дистрибутеру,
- трошкови обраде наруџбе (потврда наруџбенице, унос података, провјера паковања, отпрема, организовање превоза, обезбјеђење испоруке, провјера плаћања и сл.) се процјењују на износ од 1.200 н.ј. за сваку појединачну наруџбу. Извјештаји показују да сваки од дистрибутера производа „А“ у просјеку има 50 наруџби, док сваки од дистрибутера производа „Б“ има у просјеку 80 наруџби годишње,
- трошкови превоза износе 4 н.ј. по комаду производа.

I На бази постојећег (традиционалног) система обрачуна трошкова (алокација укупних трошкова продаје на бази броја продатих производа – јединствена стопа за алокацију) укупни трошкови продаје за производ „А“ су:

- a) 2.520.000 н.ј.
- b) 2.000.000 н.ј.
- c) 1.680.000 н.ј.
- d) 840.000 н.ј.

Тачно урађен дио задатка – 2 бода

II На бази постојећег (традиционалног) система обрачуна трошкова (алокација укупних трошкова продаје на бази броја продатих производа – јединствена стопа за алокацију) јединични трошкови продаје за производ „А“ су:

- a) 21 н.ј./ком.
- b) 31,50 н.ј./ком.
- c) 16,67 н.ј./ком.
- d) 63 н.ј./ком

Тачно урађен дио задатка – 1 бод

III На бази постојећег (традиционалног) система обрачуна трошкова (алокација укупних трошкова продаје на бази броја продатих производа – јединствена стопа за алокацију) укупни и јединични трошкови продаје за производ „Б“ су:

- a) 2.520.000 н.ј.
- b) 2.000.000 н.ј.
- c) 1.680.000 н.ј.
- d) 840.000 н.ј.

Тачно урађен дио задатка – 2 бода

IV На бази постојећег (традиционалног) система обрачуна трошкова (алокација укупних трошкова продаје на бази броја продатих производа – јединствена стопа за алокацију) јединични трошкови продаје за производ „А“ су:

- a) 21 н.ј./ком.
- b) 31,50 н.ј./ком.
- c) 16,67 н.ј./ком.
- d) 63 н.ј./ком

Тачно урађен дио задатка – 1 бод

Доказ:

V На бази система обрачуна на бази активности укупни трошкови продаје за производ „А“ су:

- a) 2.520.000 н.ј.
- b) 1.260.000 н.ј.
- c) 1.825.000 н.ј.
- d) 695.000 н.ј.

Тачно урађен дио задатка – 4 бода

VI На бази система обрачуна на бази активности јединични трошкови продаје за производ „А“ су:

- a) 21,0000 н.ј./ком.
- b) 8,6875 н.ј./ком.
- c) 45,6250 н.ј./ком.
- d) 17,3750 н.ј./ком

Тачно урађен дио задатка – 2 бода

VII На бази постојећег (традиционалног) система обрачуна трошкова (алокација укупних трошкова продаје на бази броја продатих производа – јединствена стопа за алокацију) укупни и јединични трошкови продаје за производ „Б“ су:

- a) 1.825.000 н.ј.
- b) 455.000 н.ј.
- c) 1.680.000 н.ј.
- d) 481.000 н.ј.

Тачно урађен дио задатка – 4 бода

VIII На бази постојећег (традиционалног) система обрачуна трошкова (алокација укупних трошкова продаје на бази броја продатих производа – јединствена стопа за алокацију) јединични трошкови продаје за производ „А“ су:

- a) 21,0000 н.ј./ком.
- b) 8,6875 н.ј./ком.
- c) 45,6250 н.ј./ком.
- d) 17,3750 н.ј./ком

Тачно урађен дио задатка – 2 бода

Доказ:

IX Употреба постојећег (традиционалног) система обрачуна трошкова у односу на јединичне трошкове по обрачуну на бази активности, узроковаће да је:

- a) јединични трошак производа „А“ прецијењен, а производа „Б“ потцијењен,
- b) јединични трошак производа „Б“ прецијењен, а производа „А“ потцијењен,
- c) вриједност јединичних трошкова за производе „А“ и „Б“ идентична,
- d) вриједност јединичних трошкова за производе који се производе у већем обиму активности увијек потцијењена.

Тачно урађен дио задатка – 2 бода

Задатак број 2

Претпоставите примјер предузећа које производи мониторе за рачунаре. Због штетних материја у производу, предузеће је обавезно да по истеку употребног вијека изврши преузимање монитора и њихово безбједно одлагање у, за те намјене, специјализована складишта. Животни циклус производа је 13 година. У прве двије године животног циклуса, ради се истраживање тржишта, дизајн и инжењеринг новог производа. Производ се производи и продаје у наредних шест година (дакле, од треће до осме године животног циклуса), а затим у постпродајној фази, током преосталих пет година монитори се повлаче са тржишта. Употребни вијек производа је пет година, након чега (од шесте године након продаје) произвођач преузима мониторе и безбједно их раставља и одлаже. Претпоставка је да је произвођач заиста и преузео све продате мониторе у истим количинама у којима је продаја и извршена.

Очекује се да ће се монитори продавати у наредних шест година, након фазе истраживања и развоја производа, дизајна и инжењеринга, по продајним цијенама од 500 н.ј./ком. и у сљедећим количинама:

- у трећој години – 60.000 комада
- у четвртој години – 80.000 комада
- у петој години – 100.000 комада
- у шестој години – 90.000 комада
- у седмој години – 70.000 комада
- у осмој години – 50.000 комада
- укупно – 450.000 комада

Током двије године прије почетка производње и продаје монитора настали су сљедећи трошкови (сви су фиксног карактера):

- трошкови истраживања тржишта 40.000 н.ј.
- трошкови дизајнирања монитора 180.000 н.ј.
- трошкови инжењеринга 150.000 н.ј.
- укупно 370.000 н.ј.

Јединични варијабилни трошкови производње монитора је сљедећи:

- трошкови материјала израде 200 н.ј./ком.
- трошкови директног рада 80 н.ј./ком.
- варијабилни индиректни производни трошкови 60 н.ј./ком.
- укупно 340 н.ј./ком.

Јединични варијабилни трошкови продаје су сљедећи:

- варијабилни трошкови промоције 18 н.ј./ком.
- просјечни варијабилни трошкови транспорта до тржишта 12 н.ј./ком.
- укупно 30 н.ј./ком.

Јединични варијабилни трошкови повлачења и складиштења повучених производа су слjedeћи:

- варијабилни трошкови повлачења производа 2 н.ј./ком.
- варијабилни трошкови складиштења и чувања повучених производа 2 н.ј./ком.
- укупно 4 н.ј./ком.

Јединични варијабилни трошкови општег управљања и администрације: 5% у односу на приходе.

За вријеме животног циклуса производа, поред фиксних трошкова насталих у претпроизводној фази животног циклуса постоје и други годишњи фиксни трошкови:

- фиксни трошкови производње (током периода производње) 200.000 н.ј.
- фиксни трошкови продаје (током периода продаје) 30.000 н.ј.
- фиксни трошкови повлачења производа са тржишта (током периода повлачења) 12.000 н.ј.
- општи фиксни трошкови управе и администрације (ови трошкови ће се обрачунавати као алоцирани трошкови, током цијелог животног циклуса производа) 50.000 н.ј.
- укупни фиксни трошкови 292.000 н.ј.

I Приходи од продаје су:

- a) 30 милиона у првој години, 40 милиона у другој години, 50 милиона у трећој години, 45 милиона у четвртој години, 35 милиона у петој години и 25 милиона у шестој години
- b) 25 милиона у првој години, 35 милиона у другој години, 40 милиона у трећој години, 45 милиона у четвртој години, 35 милиона у петој години и 20 милиона у шестој години
- c) 30 милиона у трећој години, 40 милиона у четвртој години, 50 милиона у петој години, 45 милиона у шестој години, 35 милиона у седмој години и 25 милиона у осмој години
- d) 6,3 милиона у трећој години, 8,4 милиона у четвртој години, 10,5 милиона у петој години, 9,45 милиона у шестој години, 7,35 милиона у седмој години и 5,25 милиона у осмој години

Тачно урађен дио задатка – 2 бода

II Укупни варијабилни трошкови у деветој години се састоје од:

- a) једне компоненте
- b) двије компоненте
- c) три компоненте
- d) четири компоненте

Тачно урађен дио задатка – 2 бода

III Укупни варијабилни трошкови у петој години износе:

- a) 39.500.000 н.ј.
- b) 35.550.000 н.ј.
- c) 27.650.000 н.ј.
- d) 23.700.000 н.ј.

Тачно урађен дио задатка – 3 бода

IV Контрибуциони резултат у првој и у осмој години износе:

- a) – 420.000 н.ј. у првој и 5.250.000 н.ј. у осмој години
- b) – 420.000 н.ј. у првој и 7.350.000 н.ј. у осмој години
- c) 0 н.ј. у првој и 4.968.000 н.ј. у осмој години
- d) 0 н.ј. у првој и 5.250.000 н.ј. у осмој години

Тачно урађен дио задатка – 4 бода

V Пословни резултат у седмој и у деветој години износе:

- a) 4.968.000 н.ј. у седмој и 5.250.000 н.ј. у деветој години
- b) 9.170.000 н.ј. у седмој и 7.350.000 н.ј. у деветој години
- c) 4.968.000 н.ј. у седмој и -462.000 н.ј. у деветој години
- d) 7.070.000 н.ј. у седмој и -382.000 н.ј. у деветој години

Тачно урађен дио задатка – 4 бода

VI Пословни резултат укупног животног циклуса износи:

- a) 43.784.000 н.ј.
- b) 42.858.000 н.ј.
- c) 42.548.000 н.ј.
- d) 41.985.000 н.ј.

Тачно урађен дио задатка – 5 бодова

Доказ:

Задатак број 3

Предузеће „АБЦ“, производи три производа П1, П2 и П3. П1 се продаје углавном домаћинствима, П2 је напреднија верзија производа намијењена ширем кругу корисника, а П3 је усавршенија верзија углавном намијењена пословним људима. Познати су буџетирани и стварни подаци за текућу годину:

Буџетирани подаци:

Буџет	П1	П2	П3	УКУПНО
Продајна цијена по јединици	2.400	1.600	10.000	
Варијабилни трошкови по јединици	1.400	1.000	6.000	
Обим продаје	1.400	200	400	2.000
Продајни микс (према обиму у %)	70	10	20	100

Стварни подаци

Стварни резултати	П1	П2	П3	УКУПНО
Продајна цијена по јединици	2.200	1.300	7.000	
Варијабилни трошкови по јединици	1.000	800	5.000	
Обим продаје	1.500	300	200	2.000
Продајни микс (према обиму)	75	15	10	100

Урадите слиједеће анализе одступања и изведите одговарајуће закључке:

- а) варијанса фиксног буџета (4 бода)**
- б) варијансу флексибилног буџета (4 бода)**
- с) варијансу обима продаје (4 бода)**
- д) варијансу продајног микса (4 бода)**
- е) варијансу количине продаје (4 бода)**

РЈЕШЕЊЕ:

